



Vårdförbundets utbildningspolitiska idé



Det här vill
Vårdförbundet

Vårdförbundets utbildningspolitiska idé

Vi arbetar gemensamt för att påverka utvecklingen av våra yrken. Därför ska vi också vara med och påverka och utveckla utbildningarna. Utbildningarna lägger grunden för respektive yrke samt för forskning och utveckling av våra kunskapsområden omvårdnad, reproduktiv perinatal omvårdnad, biomedicinsk laboratorievetenskap samt radiografi.

Som professioner tar vi själva ansvar för att leva upp till de krav som vårt yrkesansvar innebär. En ständig utveckling av våra yrken behövs för att möta befolkningens behov av kunskap inom vården. Utbildningarna inom våra kunskapsområden behöver anpassas efter vårdens behov. Det krävs även en ständig kunskapsutveckling och fortbildning inom professionen under ett helt yrkesliv.

Utbildning ska löna sig

Utbildning är en investering som ska löna sig för samhället och individen. Människor som satsar tid och kraft på utbildning måste få avkastning på sina investeringar i form av en adekvat anställning, med relevanta arbetsuppgifter, ansvar och befogenheter och inte minst en bra lön. Högre utbildning är också ett viktigt bidrag till samhällsutvecklingen.

Sex kärnkompetenser för framtidens vård

Framtiden ställer nya krav på vården. Institute of Medicine och Quality and

Safety Education for Nurses (QSEN) i USA har identifierat sex kärnkompetenser som kommer att ha strategisk betydelse för yrkesutövare i vården och för verksamheten inom hälsa, vård och omsorg. De sex kärnkompetenserna är: Vårdtagaren i fokus, Teamarbete och samverkan med andra, Evidensbaserad vård, Förbättringsarbete och kvalitetsutveckling, Säker vård och Informatik.

Socialstyrelsen säger i sitt vägledningsdokument "God vård" att hälso- och sjukvården ska vara kunskapsbaserad och ändamålsenlig, säker, patientfokuserad, effektiv, jämlik samt att vården ska ges i rimlig tid. Både kärnkompetenserna och socialstyrelsens föreskrift sammanfaller med de idéer som Vårdförbundet lyfter fram i vår vårdpolitiska idé och vår Vision 2018.

Våra utbildningar behöver förändras och rustas för de krav som ställs i framtidens vård. Att införa de sex kärnkompetenserna

som en röd tråd i hela utbildningen ger studenterna både kunskap om och förståelse för dessa krav. För att uppnå den goda vården behöver vi dessutom peka ut hälsa, etik och vårdmiljö som utgångspunkter inom samtliga kärnkompetenser.

Vårdtagaren i fokus (Patient-centered care)

Målet i vårdmötet är att uppnå ett bra samspel och följsamhet med vårdtagaren och/eller närstående. Vårdtagare kan genom sin erfarenhet, delaktighet och kunskap bidra till att öka kvaliteten och göra vården säkrare. Vårdtagaren ska möta medkänsla och en värdebaserad sammanhållen vård.

Teamarbete och samverkan med andra (Teamwork and collaboration)

Teamarbete handlar om multiprofessionella processer där samspel i team och mellan kunskapsområden leder till god och säker vård. Vårdtagaren och närstående är en del av teamet.

Evidensbaserad vård (Evidence-Based Practice)

Evidensbaserad vård innebär en medveten och systematisk användning av bästa tillgängliga kunskap. Detta integreras med klinisk erfarenhet och vårdtagarens behov och vilja. Utmaningen ligger i att hantera en stor mängd föränderlig information, främst vetenskaplig, och att systematiskt tillämpa den i det dagliga arbetet.

Förbättringsarbete och kvalitetsutveckling (Quality Improvement)

Vårdens resultat ska följas och utvärderas. Förbättringsarbete är en grund för vårdens utveckling och för att nå goda resultat. Genom att regelbundet mäta, följa upp och öppet redovisa resultat och utveckling kan säkerhet och kvalitet i verksamheten förbättras. Här är det nödvändigt med

kvalitetsindikatorer som speglar alla vårdens olika kunskapsområden.

Säker vård (Safety)

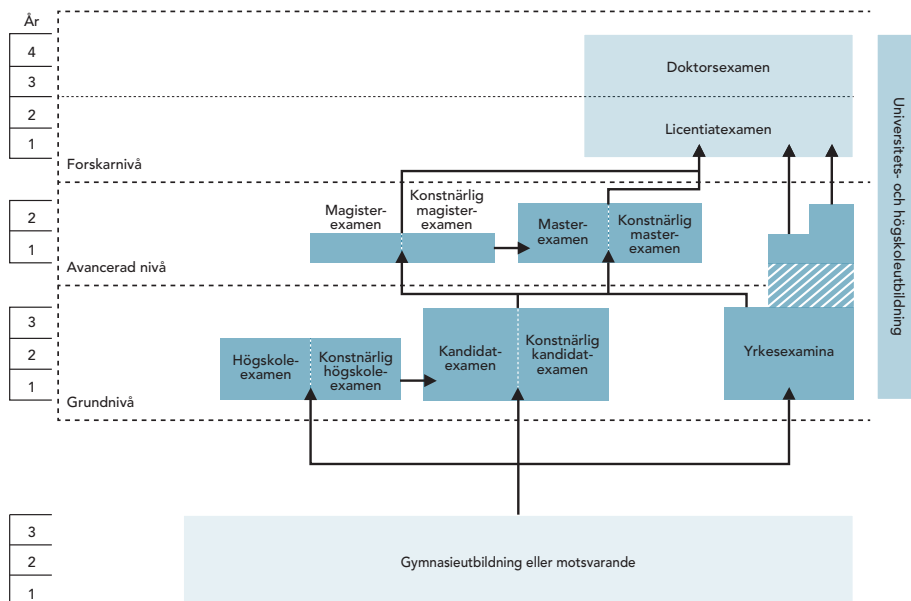
Vården är ett komplext system med hög risknivå. Fokus måste riktas mot att minimera riskerna för vårdtagare och yrkesutövare genom ett systematiskt proaktivt kvalitets- och säkerhetsarbete.

Informatik (Informatics)

Tillämpad vårdinformatik är en strategisk uppgift i vårdens processer dels för att kommunicera, hantera kunskap och lära av misstag, dels som ett stöd vid beslut om vårdinsatser.

Utbildningarna till våra fyra yrken ska bygga på de sex kärnkompetenser som krävs inom hälsa, vård och omsorg. Hälsa, etik och vårdmiljö ska vara tydligt uttalade inom respektive kärnkompetens.

Nationell referensram för examina (NQF), bild från HSV om hur systemet ser ut idag



Utbildningens utformning

Utöver att utbildningarnas innehåll behöver anpassas efter de krav som ställs på dagens och framtidens vård behöver också utbildningarnas utformning ses över för att vara så ändamålsenliga som möjligt.

Antagning till utbildning

Nya former för antagning, som komplement till betyg och höskoleprov, behöver utvecklas. De ska innefatta en reglering för hur lämpligheten kan prövas redan vid antagning till utbildningen. Exempelvis genom intervjuer och samtal om etik och värderingar.

Inför antagning till utbildning ska samtal om etik och värderingar ske.

Studierna

Studierna ska präglas av frihet under ansvar. Samspel, delaktighet, reflektion,

bekräftelse, stöd, respekt, tydlighet, kritisk granskning, motivation och trygghet är några av de begrepp som aktualiseras i anslutning till studentinflytande.

Studenternas möjlighet till reellt inflytande i den verksamhetsförlagda utbildningen kan underlättas av en tydlig kravspecifikation av innehållet i varje placering och vilka resultat som förväntas. En kravspecifikation skulle kunna innehålla en beskrivning av verksamhetens värdegrund och innehåll, vad som erbjuds studenten och målen för det aktuella utbildningsavsnittet.

Studierna ska präglas av frihet under ansvar.

Examination

Alla studenter bör förutom teoretisk examination också genomgå en praktisk slutexamination. Examineringen ska utformas så att den unika karaktären för

respektive kunskapsområde framträder. Detta för att säkerställa att studenten under sin utbildning har uppnått ett professionellt kunnande och förhållningssätt (lämplighet) samt efter specialistutbildning fördjupning i det professionella kunnandet.

Studenten ska genomgå en praktisk slut-examination.

Läro- och handledarkompetens

För att höja kunskapsnivån i både den teoretiska och den verksamhetsförlagda utbildningen måste andelen lärare som har disputerat öka väsentligt. En viktig del i den verksamhetsförlagda utbildningen är att vidareutveckla ett vetenskapligt förhållningssätt genom att systematiskt bearbeta, reflektera, dra slutsatser, värdera och dokumentera. Det ska finnas kliniska professors- och lektorsbefattningar kopplat till olika vårdverksamheter och/eller specialistområden. Yrkesutövare med huvudansvar för undervisning i vården ska ha utbildning med lägst masterexamen samt handledarutbildning. Huvudhandledare ska ha avsatt tid för undervisningsuppdraget och vara adjungerad till lärosäte.

För att få en starkare koppling mellan akademi/lärosäte och vårdverksamhet krävs en särskild organisation med studierektor/ klinisk lektor som utbildningsansvarig i verksamheten. Organisationen byggs upp i samverkan med utbildningsanordnaren.

För studenterna sker under utbildningstiden också en socialisering till yrket och yrkets kultur. Möten och kollegiala samtal med yrkesverksamma barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor är en viktig del av utbildningen.

Det ska finnas kliniska professorer, lektorer och adjunkter i verksamheten för att säkra

den akademiska nivån och stärka samverkan mellan verksamhet och högskola/universitet.

Yrkesutövare med ansvar för undervisning och handledning ska ha lägst masterexamen samt handledarutbildning.

Kollegiala mötesplatser och samtal för att stärka yrkesidentiteten ska planeras inom ramen för utbildningen.

Utbildning på avancerad nivå

I vår vision uttrycks tydligt att våra utbildningar ska ha högsta kvalitet, vara attraktiva och ge tillträde till forskning. För att kunna uppnå den målbilden behöver grundutbildningarna såväl som specialistutbildningarna vara på avancerad nivå.

Vårt yrkesansvar ställer krav på självständighet och förmåga att hantera komplexa frågeställningar och situationer. Grundutbildningarna inom våra yrken behöver förlängas för att yrkesgrupperna ska kunna möta de krav som en alltmer kunskapsintensiv vård ställer. Den teoretiska delen som krävs för grundläggande kunskaper är alltmer omfattande. För att få tillräcklig klinisk träning behöver den verksamhetsförlagda utbildningen vara längre än idag. Det innebär att grundutbildningen till biomedicinsk analytiker, röntgensjuksköterska och sjuksköterska behöver vara minst fyra år och leda till en akademisk examen.

Utbildningarna till våra fyra yrken ska vara på avancerad nivå och därmed ge behörighet till utbildning på forskarnivå.

Akademisk yrkesexamen

Det finns idag drygt 20 legitimationsyrken som kräver en yrkesexamen. Våra yrken är fyra av dem. Det är regeringen som beslutar vilka utbildningar som ger yrkesexamina.

En yrkesexamen är reglerad vilket innebär att de ska uppfylla nationellt fastslagna mål utformade i samverkan med verksamheten. Efter avlagd yrkesexamen kan studenten ansöka om legitimation hos Socialstyrelsen. Vårdförbundet vill fortsatt se en akademisk yrkesexamen för våra fyra yrkesgrupper.

Våra yrken ska fortsatt vara nationellt reglerade och leda till akademisk yrkesexamen på avancerad nivå.

Teoretiska och kliniska examina

Vi vill komplettera den nationella regleringen av våra utbildningar med både teoretiska och kliniska examinationsformer. För detta krävs kliniskt verksamma adjunkter, lektorer och professorer samt en verksamhetsintegrerad forskning. Det bidrar till att göra våra utbildningar mer attraktiva och ger en större spridning av forskning och utveckling inom våra olika kunskapsområden och vårdens olika delar.

Examensarbetet ska vara knutet till verksamhet inom kunskapsområdet och genomföras innan examen och legitimation.

Specialistutbildning

Specialistutbildningarnas anknytning till högskola och akademi är nödvändig för att upprätthålla och säkerställa kvaliteten inom yrkena och i vården. Idag finns en etablerad examensordning för sjuksköterskors specialistutbildning. Däremot saknas reglerade specialistutbildningar för barnmorskor, biomedicinska analytiker och röntgensjuksköterskor.

Behovet av fördjupning och specialisering förändras och utvecklas över tid. Det sker i takt med vårdens och vetenskapens utveckling, liksom förändringar i vårdtagares och närståendes behov. För att ta tillvara ny

kunskap och för att öka kvaliteten i vården behövs fördjupad kompetens och specialisering inom olika områden. Det gäller alla våra yrken.

Specialistutbildning ska bygga på de kurser som krävs enligt examensordning för respektive specialisering. Utbildningen ska ha en fastställd ordning för den verksamhetsförlagda utbildningens innehåll som planeras inom ramen för anställningen.

Ett examensarbete med direkt koppling till specialiteten ska genomföras för slutexamen på avancerad nivå.

Specialistutbildning ska ge en skyddad yrkestitel som just specialist inom aktuellt specialområde.

Specialistutbildning ska vara meriterande för forskarutbildning men för den som inte vill gå specialistutbildning ska det finnas kurser för generell masterexamen som fördjupning för att kunna gå vidare till forskarutbildning.

Specialistutbildning inom ramen för anställning

Vårdens arbetsgivare har ansvar för kunskapsförsörjningen i vårdens olika verksamheter och måste kontinuerligt inventera vilken specialistkunskap som finns och vilken specialistkunskap som behöver tillföras för god och säker vård. Specialistutbildning ska därför ske inom ramen för en anställning. Efter avslutad utbildning ska särskild anställning erbjudas för den specialistutbildade, där det tydligt framgår vilka ansvarsområden och befogenheter den specialistutbildade har.

Det ska finnas reglerade specialistutbildningar för alla fyra yrken.

Specialistutbildning är på avancerad nivå och ska ge specialistexamen.

Specialistutbildning ska ske inom ramen för en anställning.

Anställning ska inrättas för den specialistutbildade.

Forskarutbildning

Forskningen är grunden för utvecklingen av kunskapsområdena och därmed både för yrkena och för vården. Det behövs en kraftfull rekrytering av unga barnmorskor, biomedicinska analytiker, röntgensjuksköterskor och sjuksköterskor till forskarutbildningen. Genom att uppmärksamma forskningen som en viktig karriärväg och genom att förbättra villkoren för studier på forskarnivå kan framtidens forskning inom kunskapsområdena tryckas.

Fler inom våra kunskapsområden ska ha möjlighet till forskningsstudier.

Finansieringen av forskarutbildningen behöver omfördelas så att våra yrkesgrupper har jämlika förutsättningar att få del av dessa medel.

Klinisk forskning

Den kliniska forskningen ska förstärkas. Det är nödvändigt för att stödja utvecklingen av vården och yrkena samt kvalitets-säkra utbildningen. Särskilt fokus bör riktas mot att stimulera interventionsforskning¹. Det är en viktig förutsättning för att skapa en värderingsförändring. Mer forskning och därmed fler forskningsresultat bidrar till att förändra synen på vår kunskap och därmed också värderingen av den. De resurser som satsas på forskning förutsätts bidra till en

bättre hälsa med ökad livskvalitet och leda till minskade samhällskostnader. De kliniska forskarna mäter, värderar och tolkar resultat för vårdtagaren. De ser också till att ny kunskap snabbt kommer till vården och att viktiga problem i vården lyfts in i forskningen.

Ökade medel och resurser krävs för att stärka forskningen inom våra kunskapsområden, likväl som inom områdena hälsa, vård och omsorg.

Nationellt samverkansorgan

Idag finns brister i kommunikation och samverkan mellan vårdens verksamheter, akademi och samhälle. Ett samverkansorgan på nationell nivå skulle underlätta kommunikationen mellan olika intressenter och öka interaktionen mellan vård, utbildning och forskning. Samverkansorganet skulle samla företrädare för vården, lärosätena, professionella organisationer och myndigheter. En viktig uppgift vore att med blicken riktad mot framtiden följa utvecklingen inom vården. Utifrån den kunskapen fattas beslut om specialinriktningar för professionerna och nationella kompetenskrav utarbetas för att utbildningen ska bli likvärdig över landet. Ett nationellt samverkansorgan skulle skapa goda förutsättningar för en kvalitetsgaranti både vad gäller akademi och kunskapsdjup, samt de behov som vårdens verksamheter har av färdighetsträning.

Ett nationellt samverkansorgan kan bidra till att öka interaktionen mellan vård, utbildning och forskning.

¹Förebyggande insatser för att påverka levnadsvanor med målet att uppnå ökad hälsa.



Medlemmar i Vårdförbundet arbetar för en säker vård.
Vi är 110 000 sjuksköterskor, barnmorskor, biomedicinska analytiker och
röntgensjuksköterskor som utvecklar vården för dig som individ.

Adolf Fredriks kyrkogata 11,
Box 3260, 103 65 Stockholm
Tel: 08-14 77 00
www.vardforbundet.se